

УДК:378.011.3-051:373.3(477)

ТУТОВА Тетяна Броніславівна,

аспірантка кафедри педагогіки та методики навчання,
Національний педагогічний університет імені
М.П. Драгоманова
e-mail: terry_1@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З ГЕТЕРОГЕННИМИ ГРУПАМИ УЧНІВ В КОНТЕКСТІ РОЗБУДОВИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

У статті аналізуються особливості підготовки майбутніх вчителів початкових класів до роботи з гетерогенними групами учнів в контексті розбудови Нової української школи. Порушено проблему пошуку нових шляхів щодо модернізації підготовки майбутніх вчителів початкової школи до педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів у сучасному освітньому середовищі.

Ключові слова: фахова підготовка; вчитель початкової школи; гетерогенна група; інклюзивна освіта; педагогічна взаємодія.

Постановка проблеми. Розвиток українського сучасного суспільства детермінує повагу до людського розмаїття, встановлення принципів толерантності, солідарності та безпеки, що забезпечує захист та повне інтегрування у соціум всіх верст населення. Це зумовлено визначенням головної мети соціального розвитку – створення «суспільства для всіх». В основу такого інтегрування покладено концепцію цілісного підходу, яка відкриває шлях до реалізації прав та можливостей для кожної людини, насамперед, передбачає рівний доступ до здобуття якісної освіти [1, с. 4].

Україна належить до багатонаціональних держав, і перед нею так само постає завдання підготовки молоді до життя й конструктивної діяльності за умов історично зумовленого культурного розмаїття і зростаючої відкритості суспільства глобальному світові. Саме вчитель початкової ланки освіти починає готувати молоде покоління українського народу до життя й ефективної взаємодії в умовах суспільства, позначеного поліетнічністю, поліконфесійністю, багатомовністю і назагал полікультурністю. Соціокультурно компетентний вчитель усвідомлює існування різноманітних культур, критично сприймає й оцінює можливості культурного діалогу та міжкультурних зв'язків, є з'єднувальною ланкою між учнями як представниками різних культур, підтримує в них прагнення до міжкультурного взаєморозуміння [2].

За експертними прогнозами у 2020 році найбільш затребуваними на ринку праці будуть вміння: навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі. Нова українська школа буде працювати на засадах орієнтованої моделі освіти. У рамках цієї моделі школа максимально враховує здібності, потреби та інтереси кожної дитини, незалежно від її соціального статусу, інтелектуальних та фізичних здібностей, на практиці реалізуючи принцип дитиноцентризму. В свою чергу, активно впроваджується інклюзивна освіта, яка забезпечує доступ до освіти дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх школах. [1, с. 6–8].

В зв'язку з цим слід зазначити наступні протиріччя: між потребою в педагогах, що володіють різними методиками та технологіями взаємодії з багатоманітним учнів та відсутністю практики підготовки таких педагогів; між підсиленням наукового інтересу до проблеми інклюзивної складової педагогічної професії, педагогічної освіти та відсутністю

обґрунтованої педагогічної системи формування готовності педагогів до педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів у нових освітніх умовах.

Для вирішення цих протиріч нами досліджується індивідуальна тема *«Підготовка майбутніх вчителів початкової школи до педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів»*, проблема якої сформульована наступним чином: які педагогічні умови необхідні для формування професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів у контексті розбудови «Нової української школи»; якими професійно-особистісними якостями та компетенціями має володіти педагог для того, щоб ефективно та результативно педагогічно взаємодіяти з гетерогенними групами учнів.

Аналіз досліджень. Значущим для нашого дослідження є науковий доробок вітчизняних та зарубіжних учених, які розкрили аспекти професійної підготовки вчителя початкової школи, а саме: освітньо-виховної діяльності (В. Андрущенко, Е. Белозерцев, А. Вербицький, І. Зязюн, В. Краєвський, І. Підласий, С. Сисоєва, О. Сухомлинська та ін.), теоретичні та методичні основи підготовки вчителів початкової школи (Н. Бібік, В. Бондар, О. Савченко, Л. Хомич та ін.), підготовка до педагогічної взаємодії (О. Матвієнко), особливості професійної підготовки вчителя у вищому навчальному закладі (Н. Мойсеюк, О. Пехота, М. Сметанський та ін.); формування професійно-педагогічних здібностей (Н. Кузьміна, М. Дьяченко, Л. Кандибович, А. Маркова), технологічна складова підготовки майбутніх учителів початкової школи (Л. Коваль), діагностична діяльність (С. Мартиненко, І. Новак), теоретичні і методичні засади проектування освітнього середовища професійної підготовки (О. Ярошинська).

Натомість проблема підготовки майбутніх вчителів початкової школи до педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів не була ще предметом дослідження, а здійснюється лише в межах системи підвищення кваліфікації.

Метою статті є розкрити особливості підготовки майбутнього вчителя початкової школи до педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів в умовах модернізації Нової української школи.

Виклад основного матеріалу. Сучасне суспільство розвивається швидкими темпами, наявні зміни в усіх сферах життя, а саме в сфері освіти. Соціально-економічний та політичний стан у світі характеризується нестабільністю та динамічністю, що призводить до виникнення стресів та складних життєвих ситуацій, в яких можуть потрапити не тільки дорослі, але й діти.

Сучасна система підготовки майбутніх вчителів початкової школи потребує змістової модернізації, необхідність якої обумовлена наступними факторами:

- глобальні зміни соціально-економічної ситуації в країні;
- посилення транснаціональної міграції населення;
- диверсифікація системи шкільної освіти;
- зміни завдань школи та ролі педагога (орієнтація на соціалізацію школяра);
- зростання ризиків освітнього середовища та погіршення стану здоров'я школярів;
- інформатизація суспільства, відповідно вчитель стає не єдиним джерелом інформації для школярів, а неконтрольовані інформаційні потоки негативно впливають на психіку дитини та свідомість дітей;
- соціалізація учнів, відбувається всередині школи та поза її межами.

Відповідно прийнятого закону Міністерства освіти та науки українська школа перетворюється на важіль соціальної рівності та згуртованості, економічного розвитку й конкурентноспроможності України.

Слід зазначити, що відповідно до ключової реформи Міністерства освіти та науки, а саме проекту «Нова Українська школа», до сучасного педагога, здатного компетентно та результативно працювати в умовах освітніх змін висувають нові вимоги:

- знання нового змісту освіти, ґрунтованого на формуванні компетентностей, необхідних для успішної реалізації у соціумі;
- здатність здійснювати наскрізний процес виховання, який формує моральні та духовні цінності кожної особистості;
- здатність до безперервного творчого пошуку, саморозвитку, самовдосконалення та навчання впродовж життя;
- володіння сучасними технологіями розвиваючого навчання, що визначаються новим стандартом початкової школи;

- пріоритет антропоцентричного підходу до процесу навчання та виховання дітей, молоді, орієнтований на розвиток креативної особистості;
- здатність «бачити» багатоманіття учнів, врахування в навчально-виховний процес вікові особливості, можливості, здібності, інтереси та потреби різних контингентів учнів (обдаровані діти, діти з обмеженими можливостями здоров'я, діти-мігранти, діти-переселенці, девіантні та делінквентні діти, діти з різних релігійних меншин та інші) та задоволення їх освітніх потреб;
- здатність на практиці реалізовувати принцип дитиноцентризму;
- здатність покращувати середовище навчання, проектувати психологічно комфортне освітнє середовище;
- здатність працювати на засадах «педагогіки партнерства», що ґрунтується на партнерстві між учнями, вчителями та батьками;

Сучасна школа характеризується великим різноманіттям контингенту учнівського складу. Це пов'язано з різним рівнем інтелектуальних здібностей учнів, станом здоров'я, соціальним статусом, національної та релігійної приналежності та інші. Так, наприклад, все більше дітей мають мовні вади, труднощі в соціалізації, опорно-рухові порушення та інші. Саме процеси, що відбуваються в суспільстві роблять ідею інклюзивного навчання актуальною, та провокують збільшення кількості дітей-переселенців та дітей-мігрантів в школи.

В результаті модернізації початкової школи підвищуються вимоги до підготовки висококваліфікованих випускників у вищих педагогічних закладах, яка має бути направлена на формування компетенцій, пов'язаних з умінням вчителя здійснювати навчальний процес з гетерогенними групами учнів.

Для розвитку теоретичних засад окресленої проблеми, враховуючи завдання дисертаційного дослідження, вважаємо за доцільне розкрити сутність і зміст понять, до яких віднесено: «гетерогенність» та «гетерогенна група» в філософському та психолого-педагогічному аспекті.

Досліджуючи явище гетерогенності у філософській літературі, ми дійшли висновку, що філософія екзистенціалізму досліджує багатоманіття та різнорідність індивідів у суспільстві, а відповідно, їх гетерогенність.

В нашому дослідженні великого значення набувають праці В. Давидова, А. Леонтєва, А. Петровського, Ж. Піаже присвячені дослідженню взаємозв'язку гетерогенності з проблемами соціалізації особистості, розвитку типової та аномальної особистості, співвідношення біопсихосоціального феномену особистості. Тим самим засвідчуючи, що людина – це біопсихосоціальний феномен, а отже гетерогенний індивід.

Поняття «гетерогенність» (від грец. *ἕτερος* – інший + *γένω* – рід) – різнорідність, інеродність; наявність неоднакових частин в структурі, в складі будь-чого. На відміну від нерівності, гетерогенність має на увазі відмінності не в ранзі індивідів, а лише в позиціях. Інакше кажучи, за цими параметрами, прикладом яких може бути стать, національність, вік, віросповідання, інтелектуальні здібності та інше, не можна сказати вище чи нижче індивід займає певну позицію в соціальній групі відповідно індивіда з іншої групи. Відомий той факт, що в соціології суспільство з низьким ступенем гетерогенності, тобто більшість параметрів індивідів співпадають, рахується більш стійким. Якщо говорити про гетерогенні групи в навчанні, то стає очевидним, що педагогу стає працювати складніше, ніж з групами, до складу яких входять індивіди з спільними якостями (гомогенні групи).

Для еквіваленту гетерогенності, як правило, вживаються синонімічні терміни «різноманітність», «багатоманітність» та «різнорідність».

Аналіз наукової літератури виявив наступні визначення поняття гетерогенної групи:

1) це мікроколектив учнівського складу, зібраний з урахування наявності в них значущих для навчального процесу різних якостей;

2) група, яка включає в себе певну кількість людей, які мають різний рівень підготовки, які пов'язані між собою загальними інтересами, які мають різні параметри (національність, вік, стать, стан здоров'я, інтелектуальні здібності, віросповідання та інше), поодинокі підпорядковані певному спільному змісту, в всебічній залежності одна від одної;

Отже, вище зазначені визначення гетерогенної групи дають змогу констатувати, що під гетерогенними групами можна розуміти або весь клас, або наявну різнорідну структуру,

чи мікрогрупи, які сформовані вчителем для певного виду робіт, учасники котрого мають різні ознаки (вік, стать, соціальний статус, інтелектуальні здібності та інші).

В останні десятиліття в філософській, соціологічній, психологічній та педагогічній літературі спостерігається інтерес до проблеми навчання гетерогенних груп. Серед сучасних програм, які спрямовані на підготовку педагогів і освітніх менеджерів у роботі з гетерогенними групами та організаціями в різних галузях освіти - проект Європейської міжнародної програми «Tempus IV» [3].

Проблема гетерогенності в сучасному світі вже на протязі декількох десятиліть залишається однією з найскладніших в соціальній політиці та практиці. Саме проблеми національного, релігійного, політичного та соціального плюралізму та різноманіття є широко обговорюваними темами в політичних, громадських та академічних колах різних країн світу. Актуальність проблеми засвідчує матеріали Всесвітньої конференції ЮНЕСКО 1994 року, конгрес Генеральної асамблеї ООН 2006 року, Всеєвропейської комісії ЮНЕСКО 2010 року та Конвенція ООН прийнята ЄС в 2010р.

Проаналізувавши ряд документів, ми констатуємо, що в центрі уваги цих документів постають питання внутрішньої та міжнародної міграції, міжкультуралізму, розумного використання інтелектуальних ресурсів (людського капіталу), інтеграція в соціум різних груп населення, що розглядається як серйозний виклик для політичного, соціокультурного та економічного розвитку різних країн світу.

У відповідності з прийняттям закону «Про освіту» [4], щодо доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг, вчителю початкових класів необхідно вибудовувати педагогічну взаємодію з гетерогенними (різними) групами учнів.

Перш за все, слід зазначити, що в законі «Про освіту», поняття «гетерогенна група» відсутня. Розкривається наступне поняття «інклюзивна освіта». На законодавчому рівні виокремлюються різні групи учнів, які потребують особливого підходу при організації педагогічної взаємодії та отримання освіти, а саме учні з особливими освітніми потребами.

Відповідно до ширшого розуміння інклюзивної освіти та міжнародних документів, діти з особливими освітніми потребами – це діти, які потребують додаткової підтримки в освітньому процесі (діти з порушеннями психофізичного розвитку, діти з інвалідністю, діти-біженці, діти-мігранти, діти – представники національних та релігійних меншин, обдаровані діти, діти із сімей з низьким прожитковим мінімумом, безпритульні діти, діти-сироти, діти із девіантною поведінкою та інші) [5, с. 12–13].

Розгляд освіти через призму інклюзивності означає зміну уявлень про те, що проблемою є дитина, і перехід до розуміння того, що змін потребує сама система освіти. Варто наголосити на тому аспекті, що інклюзивна освіта не буде побудована швидко, це довгостроковий проект, який передбачає, насамперед, формування професійно-особистісної готовності усіх учасників педагогічного процесу, і, зокрема, вчителів початкової школи до педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів.

Загальні теоретико-методологічні аспекти організації навчально-виховної діяльності в гомогенних та гетерогенних групах учнів знайшли своє відображення в наукових доробках А. Асмолова, Г. Бордовського, Г. Грачева, а також в дослідженнях А. Блінової, присвячених проблемі організації навчально-виховної діяльності дітей з гетерогенних груп.

Аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що вивченню і систематизації різних аспектів взаємодії, аналізу його форм присвятили свої праці А. Алексюк, К. Беякова, А. Бондар, Т. Борисенко, Л. Величченко, М. Грищенко, Р. Дорогих, В. Желанова, О. Кіліченко, С. Коломійченко, О. Малахова, О. Матвієнко, В. Меншикова, Р. Павлюк, Н. Терентьева, Е. Унтілова, Г. Шролик та інші.

В цілому, у науково-педагогічній літературі, присвяченій проблемі об'єднання виховних сил, використовується синонімічний ряд: «взаємодія», «спільна робота», «співпраця», «спільна діяльність», «співробітництво», «партнерство».

У педагогічній науці поняття «педагогічна взаємодія» характеризується як спеціально організований процес між учасниками навчально-виховного процесу, яка передбачає збагачення їхньої діяльнісної, інтелектуальної, емоційної складової; їх координацію і гармонізацію. Крім того педагогічне спілкування розглядається як спілкування вчителя з учнями на уроці або поза уроком, що виконує певні функції, направлені на створення

сприятливого психологічного клімату, організацію навчально-виховної діяльності та регулювання відносин між педагогом та учнями, а також всередині учнівського колективу.

На думку зарубіжних дослідників Г. Гаджиєва, О. Квімсадзе особливістю педагогічної взаємодії є орієнтованість на набуття ціннісного досвіду навчально-виховної діяльності та життєвого досвіду учнів. Особливого значення набуває діалогізм взаємодії [6, с. 5–16]. У зв'язку з цим необхідно зазначити негативні фактори, які видозмінюють педагогічну взаємодію в системі «вчитель-учні»: негативне відношення педагога, авторитарний характер навчання та виховання в сім'ї, негативна позиція дитини, що виявляється в бездіяльності, протидії виховним нормам.

Також слід зазначити, що педагогічна взаємодія соціально та особистісно-значущі взаємовідношення вчителя та учнів, ґрунтовані на спільній вірі в здібності один одного, у прийнятті індивідуальності кожного, у толерантному відношенні один до одного, свободі вибору, спільній повазі, взаємодопомоги, співпраці та співпереживанні. Педагог повинен уміти розпізнавати особливості й основні причини протилежностей, знаходити компроміс, поєднувати інтереси, будувати партнерство з учнями. Лише за умов взаємоповаги, бажання та уміння вірити одне одному взаємодія педагога і вихованця стає досяжною.

Підсумовуючи вище сказане, можемо зробити висновок, що особливістю підготовки вчителя початкової школи до педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів, в першу чергу пов'язана з включенням в навчальний процес понять «гетерогенність», «гетерогенна група» та «інклюзія».

Друга важлива педагогічна ідея, пов'язана з педагогічною взаємодією педагога з гетерогенними групами учнів, це необхідність формуванні у майбутніх педагогів полідіменсионального мислення, що ґрунтується на *підході* з погляду можливостей *Sarability Approach* (від *англ.* «наближення до здібностей»). Цей підхід необхідний, так як вчителі початкової школи на практиці стикаються з групами, які відображають різні аспекти багатоманіття учнівського колективу (обмеженні фізичні можливості, мовні проблеми, культурні відмінності, соціальне неблагополуччя, обдарованість та інше).

Третьою особливістю підготовки майбутніх вчителів початкової школи до педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів є дотримання принципу диференціації. Важливість цього принципу в тому, що навчально-виховний процес передбачає глибокого вивчення індивідуальних особливостей учнів, їх класифікацію за типологією гетерогенних груп та організацію педагогічної взаємодії цих груп при виконання специфічних навчально-виховних завдань, які сприяють їх розумовому та моральному розвитку.

Необхідність диференціації пов'язана з тим, що відмінності у людей притаманні практично завжди. В умовах класно-урочної системи при ігноруванні диференціації процес навчання був би однаковим для всіх учнів, та відповідно не для всіх був би ефективним. Це пов'язано в першу чергу з тим, що в будь-якому класі учні мають різні інтелектуальні здібності, різний стиль сприйняття інформації, характер та темперамент, умови проживання та стилю виховання. Таким чином, в умовах диференціації педагог має так вибудовувати партнерські стосунки з учнями, щоб всі учні відчували себе комфортно та захищено, при цьому розвивали свої вміння та здібності дотримуючи толерантного та емпатійного ставлення один до одного.

Таким чином, для успішної диференціації процесу навчання необхідні наступні компетенції педагога: 1) вміння діагностувати індивідуально-психологічні особливості учнів, з ціллю виявити їх відмінності; 2) вміння передбачати «прогнозувати» педагогічні ситуації на всіх етапах навчання та виховання; 3) вміння розсудливо співпрацювати з учнівським колективом різного за своїм складом та використовувати індивідуальний та диференційований підходи до кожного учня;

Також слід зауважити, важливим аспектом у процесі підготовки педагогів до педагогічної взаємодії з гетерогенними групами учнів є формування у них професійно-ціннісних орієнтацій, професійно-особистісних якостей, умінь та компетенцій. Професійно-ціннісні орієнтації педагога, який працює з дітьми з особливими освітніми потребами – це спрямованість на розвиток особистості в цілому, а не тільки на отримання освітнього результату; усвідомлення своєї відповідальності за дітей.

До професійно-особистісних якостей вчителя належить: емпатія, толерантність, педагогічний оптимізм, високий рівень самоконтролю.

Професійно-особистісними умінями педагога є: креативність, творчий підхід до вирішення проблем; уміння дотримуватися конфіденційності службової інформації та особистісних таємниць вихованця.

Висновок. Таким чином, з прийняттям закону «Про освіту», проекту «Нова українська школа», неоднорідність навчальних груп в початковій школі та необхідність включення в навчальний процес учнів з особливими освітніми потребами набуває актуальності, відтак постає потреба в модернізації підготовки майбутніх вчителів початкової школи, компетентних педагогічно взаємодіяти з гетерогенними групами учнів.

Список бібліографічних посилань

1. Нова школа. Простір освітніх можливостей. Проект для обговорення. Група упорядників: Гриневич Л., Ількін О., Колашнікова С. та ін.; за ред. М. Грищенко. Київ, 2016. 34 с.
2. Матвієнко О.В. Підготовка майбутніх учителів до педагогічної взаємодії: [монографія]. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. 384 с.
3. Совместный европейский проект TEMPUS IV/VI «Подготовка педагогов и образовательных менеджеров к работе с гетерогенными группами и организациями» 543873-TEMPUS-1-2013-1-DE-TEMPUS-JPCR. URL: <http://tempus2013-16.novsu.ru/mod/page>
4. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Інклюзивна освіта від А до Я: порадник для педагогів і батьків / Укладачі Н. В. Заєркова, А. О. Трейтяк. Київ, 2016. 68 с.
6. Гаджиев Г.М., Квимсадзе Е.Е. Педагогическое взаимодействие в современных теориях и концепциях. *Известия Дагестанского государственного педагогического университета. Психолого-педагогические науки*, 2012. №2(19), С. 23–27.

References

1. New school. (2016). The space of educational opportunities. Project for discussion. A group of compilers: Grinevich L., Lich A., S. Kalashnovetc. In M. Grishchenko (Ed.). Kyiv. 34 p. (in Ukr.)
2. Matvienko, O.V. (2009). Training of future teachers for pedagogical coloboration: [monograph]. Kyiv: M.P. Drahomanov National Pedagogical University. 384 p. (in Ukr.)
3. Joint European project TEMPUS IV/VI "Training of teachers and educational managers to work with heterogeneous groups and organizations" 543873-TEMPUS-1-2013-1-DE-TEMPUS-JPCR. Retrieved from :<http://tempus2013-16.novsu.ru/mod/page>
4. Law of Ukraine "On Education" dated September 5, 2017 No. 2145-VIII. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (in Ukr.)
5. Inclusive education from A to Z: a guide for teachers and parents (2016). In N.V. Sankova, A.A. Trejtjak (Compilers). Kyiv. 68 p. (inUkr.)
6. Gadzhiev, G.M. & Kvimsadze, H.Ye. (2012). Pedagogical interaction in modern theories and concepts. *News of the Dagestan State Pedagogical University. Psychological and pedagogical sciences*, 2(19), 23–27.

TUTOVA Tetiana,

Postgraduate Student of Pedagogy and Teaching Methods Department,
M. P. Drahomanov National Pedagogical University
e-mail: terry_1@ukr.net

SPECIFIC FEATURES OF A FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHER'S TRAINING TO PEDAGOGICAL COLLABORATION WITH HETEROGENEOUS GROUPS OF PUPILS IN THE CONTEXT OF BUILDING OF A NEW UKRAINIAN SCHOOL

Abstract. *This article highlights questions related to future primary school teacher professional preparation under conditions of modern school. Current primary school teachers' professional preparation doesn't meet changes outlined in New Ukrainian School Standard. The concern of new ways of future primary school teachers' preparation modernization for their collaboration with heterogeneous groups of students in a contemporary educational environment is raised.*

Scientific achievements analysis of Ukrainian and foreign scholars on problems of primary school teachers' preparation are done. Main factors that cause gradual reorientation of future primary school teachers' preparation for collaboration with heterogeneous groups of students are defined. New requirements for primary school teacher according to MON reform (New Ukrainian school project) are characterized.

The paper focuses on the importance of scientific investigations and results of the international program "Tempus 4", which explores preparation of teachers and educational managers for their collaboration with heterogeneous groups. Contemporary development of national education raises heterogeneity phenomenon investigation as a psychological and pedagogical problem that demands thorough study in education to guarantee quality of primary school teachers' preparation for pedagogical interaction with heterogeneous groups.

The paper highlights the role of learner – centered educational activity during primary school teacher's preparation for pedagogical interaction with heterogeneous groups taking into consideration individual and differentiated approaches.

The tendencies of the inclusive education formation in Ukraine are identified and features of the future primary school teachers' preparation for their pedagogical interaction with heterogeneous groups are highlighted. Inclusive forms of studies have been implemented into educational practice. They are shaped in such notions as professional and personal qualities, skills and competences that primary school teachers have to possess for effective and regulative collaboration with heterogeneous groups in general education space.

Key words: *professional training; elementary school teacher, heterogeneous group, inclusive education, pedagogical interaction.*

*Одержано редакцією 13.03.2018
Прийнято до публікації 26.03.2018*